

בעל ערוך לנר לרצה"ל (מעות ארה"ק, אתרוגי פארגא)

מכתב זה של רבנו הגאון בעל ערוך לנר לרבי צבי הירש לעהרן, עוסק בראשיתו בענין שגרתו, ענין התרומות מאלטונא למען ארה"ק, שנתאחרו מלבא לאמסטרדם, מקום ריכוז הכספים. רבי שמואל ענאך, הנזכר בענין, היה יד ימינו של רבנו העל"נ באלטונא, מנהל הת"ת שם, המוהל, גבאי הח"ק ואף עורכו של הבטאון "שומר ציון הנאמן" ביחד עם רבנו.

בהמשך מתייחס רבנו לשאלת אתרוגי "פארגא" (בסביבות קורפו), עליהם הוא מורה להכשירם ללא פקפוק כמו אתרוגי קאלאבריה אשר נודעו בכשרותם, שלא כאתרוגי קורפו שבהם יש פקפוק.

ה"ספר שנדפס מקרוב מאיש מבראדי וקרוי פרי עץ הדור" אותו מזכיר רבנו, שדעתו ג"כ להכשיר את הפארגאיים ולפסול את הקורפיים, הוא לרבי אלכסנדר זיסקינד מינץ, נדפס בשנת תר"ו בתמיכתו הנלהבת של רבנו שלמה קלוגר מבראדי.

ב"ה אלטאנא יום ד' ה"א
בין כסה לעשור תר"ט
לפ"ק

תרוממנה קרנות צדיק
ה"ה יא"ק וידיין נשיא
הארץ הקדושה תוב"ב
איש חי רב פעלים שמן
תורק שמו כבוד מ"ה רבי
הירשל לעהרען נרו יאיר
לעד, וכל העומדים אתו
על משמרת הקודש, כלם
יעמדו על הברכה.

מכתבי מעכ"ת נ"י ע"י
היקר כ"ה משה דוט יצ"ו,
ובי"ט העבר על הבי דאר
קבלתי לנכון ושמחתי
לראות מתוכם ת"ל
בריאתו כן ירבה וכן
יוסיף עד שובו לאיתנו
לעמוד על התורה ועל
העבודה עוד ימים רבים
ולחדש כנשר נעוריו.
הנה את אשר בקש
מעכ"ת ממני במכתבו
הראשון לדבר עם כ"ה

פנץ האמרי א"ה ז' ח' בן ב"ה אלטאנא יום ד' ה"א

יחסי צ"ע לר"ה ז' ח' בן ב"ה אלטאנא יום ד' ה"א
ה"ה יא"ק וידיין נשיא
הארץ הקדושה תוב"ב
איש חי רב פעלים שמן
תורק שמו כבוד מ"ה רבי
הירשל לעהרען נרו יאיר
לעד, וכל העומדים אתו
על משמרת הקודש, כלם
יעמדו על הברכה.

443

פנץ האמרי א"ה ז' ח' בן ב"ה אלטאנא יום ד' ה"א
ה"ה יא"ק וידיין נשיא
הארץ הקדושה תוב"ב
איש חי רב פעלים שמן
תורק שמו כבוד מ"ה רבי
הירשל לעהרען נרו יאיר
לעד, וכל העומדים אתו
על משמרת הקודש, כלם
יעמדו על הברכה.

פנץ האמרי א"ה ז' ח' בן ב"ה אלטאנא יום ד' ה"א
ה"ה יא"ק וידיין נשיא
הארץ הקדושה תוב"ב
איש חי רב פעלים שמן
תורק שמו כבוד מ"ה רבי
הירשל לעהרען נרו יאיר
לעד, וכל העומדים אתו
על משמרת הקודש, כלם
יעמדו על הברכה.

שמואל ענאך שי' למחר לשלוח הנדבות של א"י, כן עשיתי אז, אך הוא אמר לי שכל ימי הקיץ לא קבל מאומה, חוץ מאיזה טהאלער זה מזמן קרוב, וכעת הנ"ל אין אתי לשאול אותו אם כבר שלח את אלה למעלתו, ואם עדיין לא שלחם בלי ספק יהי' השילוח בקרוב. ועל ענין מכתבו השני אשיב למעכ"ת נ"י, כי אמת הוא שאני מכשיר הפארגערער (כן שמם על שם גן פארגא) מבלי פקפוק, לא בלבד באשר שמעולם לא ראיתי שום שינוי בהם מהקאלאבריעסער אשר הם כשרים אליב"ד דכ"ע, אלא גם מעולם לא שמעתי מי שמפקפק בהם, ואם מעכ"ת נ"י כתב לי שהרב המנוח הצדיק מ"ה מענדל קארגוי זצ"ל אמר שיש בהם פקפוק, אפשר שאמר כן על אותם שבאים מטריעסט עם הכשר ממ"ץ שם וכתוב בהם שהם מפארגא - וכדיומם ראיתי הכשר כזה, אבל האתרוגים שעליהם נתן ההכשר הם קארפּו, כאשר ראיתי בחלקלקות שבהם וגם במראיתם שמשונה לגמרי מאותם שהם באמת מפארגא.

ומזה בעצמי אני רואה
ראי' שהפארגוער
מכשירין בכל מקום,
באשר שמייגעים לכנות
להקארפוער בשם
הפארגערער. וגם זה
מקרוב אשר הרצתי
אגרות אודות הבלבול
של אתרוגים בשנה
הזאת עם הרב הצדיק
מ"ה אברהם שוואבאך
נ"י, כתב לי שראה ספר
שנדפס מקרוב מאיש
מבראדי וקרוי פרי עץ
הדר שגם שם כתוב
שאותן האתרוגים
שבאים מפארגא
מוחזקים מימים
קדמונים לאינם
מורכבים, אבל באותן
שבאין מקארפו יש
פקפוק. ולכן לא ראיתי
מקום חשש באותם שהם
מפארגא באמת. והנה
ה"ה ר' יעקב כהן נ"י
מהאמבורג הראה לי
כהיום חמשה אתרוגים

מאותן שאני מכיר שהם מפארגא אשר רצה לשלוח למעב"ת נ"י, ועשיתי כאשר בקש מעב"ת נ"י ממני לראותם שהם באמת מאותם שאני מכשיר, וגם לא ראיתי בהם שום חשש פסול. גם בקש ממני להעיד שלא באו מהם לכאן רק מספר קטן, וכן הוא באמת, והמחיר אשר נשלם בסתם ה"י שמנה שוק בעד א', כפי אשר שמעתי מאותם שקנו אותם, ויערב לי אם האתרוגים יעלו לרצון לפני מעב"ת נ"י.

עוד אזכיר למעב"ת כי זה כמו שנתים ימים שכתב לי כי הציצית שנשלחו לי מירושלים תוב"ב כבר בא לקאנשטאנטינפעל, ושמעב"ת ישתדל בחסדו שיבואו משם, ועד עתה לא שמעתי מה נהי' בהם.

ואסיים בברכת השנים. מלך הרחמים ייטיב גמר חתימה למר נ"י ולכל משפחתו היקרה ולכל הגלוים אליו ותזכו לעלות לציון ברננה כעתירת נפש ידידכם

הקטן יוקב בלאאמ"ו מ"ה אהרן עטלינגען נר"ו.

ידידנו היקר ר' משה דוט יצ"ו בקש ממנו לדרוש בעבורו בשלום מעכ"ת נ"י ובשלום משפחתו יצ"ו.

[illegible]